

Autor príspevku:

Jitka Vyšňovská, stredoškolská učiteľka odborných predmetov (ekonomika, účtovníctvo, bankovníctvo) na Obchodnej akadémii v Prešove, Volgogradská 3

OTÁZKA 1:

AKO MOŽNO ŠKOLY ORGANIZOVAŤ TAK, ABY POSKYTOVALI ŠTUDENTOM KĹÚČOVÉ SPÔSOBILOSTIV CELOM ROZSAHU?

Všeobecnovzdelávacie a odborné predmety

Aj na odbornej škole venovať dostatočný priestor všeobecným vedomostiam a zručnostiam, vhodne ich prepojiť s odbornými predmetmi. Napr.:

- pripraviť projekty, ktoré zahŕňajú tematické okruhy z viacerých predmetov, čím sa posilnia medzipredmetové vzťahy,
- pri príprave využiť materinský jazyk, súbežne aj preklad do cudzieho jazyka, text upraviť v textovom editore,
- využiť matematiku, štatistiku pre prehľady a výpočty, zjednodušiť si výpočty využitím tabuľkového procesora, výsledky zobrazíť prostredníctvom grafov,
- pracovať v tíme a tým si vyskúšať manažérske zručnosti,
- kolektívnymi úlohami viesť k zodpovednosti za činnosť celej skupiny, spolupráci jednotlivcov, solidarite (šikovnejší pomáhajú slabším pri zvládnutí úloh, ak sa niekomu darí viac, podporí tie skupiny, ktoré sú na to odkázané),
- naučiť sa získavať informácie od stola aj v teréne,
- dospieť k vlastnej formulácii záverov,
- preveriť, ako možné získané poznatky využiť v podnikateľskej sfére, pre rozvoj svojho regiónu aj spoločnosti ako celku,
- poskytnúť priestor pre samostatné vystupovanie, primerané vyjadrovanie sa pri prezentácii projektu pred skupinou, vedieť obhájiť svoje výsledky, dokázať reagovať na prípadné otázky.

Vyučovacie hodiny

Diktovanie stručných poznámok a neskôr ich memorovanie nenaučí žiakov učiť sa, aj keď je to pre žiakov a žiaľ aj pre mnohých učiteľov v súčasnosti najjednoduchšia cesta k poskytovaniu a získavaniu vedomostí. Návrhy:

- presunúť ťažisko procesu získavania vedomostí a zručností na pôdu školy celkovou zmenou priebehu vyučovacej hodiny,
- zmeniť statické hodiny na Komenského „školu hrou“, (príkladom je vydanie učebnice nadáciou F. A. Hayeka Ekonomia hrou, ktorá je na vysokej metodologickej úrovni),
- žiak má mať pripravené prekopírované materiály, príp. vlastné učebnice, ktoré mu ostávajú (nestráca čas písaním poznámok, ale je aktívny pri riešení úloh),
- riešiť problémové situácie, ktoré sa vyskytujú v reálnom živote (nastolenie problémových situácií umožní rozvíjať u žiakov kritické myslenie, vtiahne ich do vzájomných polemík, k nevyhnutnosti obhájiť svoj názor pred inými spolužiakmi),
- prepojiť vyučovaciu hodinu s reálnym časom a priestorom pomocou internetovej stránky,
- pripraviť vyučovacie hodiny v cudzom jazyku,
- vyskúšať si vyhľadávanie potrebných informácií, škola nemôže poskytnúť žiakom všetky informácie, ale môžu ich naučiť, ako si v budúcnosti tieto informácie vyhľadať (napríklad problematika obchodného práva, pracovného práva sa môže preberať tak, že riešením zadaných úloh sa žiaci naučia pracovať s právnymi normami).

Učebné osnovy

Zavádzať nové učebné osnovy na základe spolupráce učiteľov, ktorí sú prítomní dennodenne vo vyučovacom procese a odborníkov z praxe, ktorí dokážu posúdiť budúce využitie obsahu učiva:

- overiť, či poskytované teoretické poznatky sú aplikovateľné v praxi,
- dať väčšiu váhu a priestor na prípady, ktoré sa vyskytujú častejšie,
- prepojenie s komunitou – umožniť úpravu obsahového zamerania, aby podporovalo podnikateľské prostredie v regióne,
- vytvoriť prepojenie medzi strednými školami a malými a strednými firmami v regióne, umožniť ich vzájomne výhodnú spoluprácu,
- zaviesť základy podnikateľského vzdelávania na každom type strednej školy (v súčasnosti sa rozbieha projekt Podnikateľské vzdelávanie).

Výstupy

- zvýšiť výmennú hodnotu jednotlivých výstupov v odborných predmetoch,
- formulovať výstupy ako zručnosti, nie statické vedomosti,
- urobiť výstupy prístupné pre všetkých, aby si samotný žiak, jeho rodič mohol pozrieť požadované zručnosti,
- zabezpečiť porovnateľnosť ovládania daného odborného predmetu medzi školami rovnakého zamerania a stupňa vytvorením databázy záverečných testov,
- hodnotenie výstupov v štandardných testoch umožní porovnať školy (aj triedy v rámci jednej školy) s rovnakým zameraním, a tým aj efektívnosť vzdelávacích systémov či zvolenej metódy,
- vytvoriť systém viaczložkového hodnotenia žiakov, okrem úrovne dosiahnutých vedomostí a zručností doň zahrnúť aj iniciatívnosť a aktivitu na hodine, prípadne pri prácach mimo školy, pri príprave projektov.

OTÁZKA 7: AKO MOŽNO PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKOV PRIPRAVOVAŤ A PODPOROVAŤ, ABY SA DOKÁZALI VYROVNAŤ S PROBLÉMAMI, KTORÝM ČELIA?

Platí vzájomná podmienenosť: rozvoj ekonomiky je podmienený ľudským kapitálom, prípravu kvalifikovanej sily zabezpečujú vzdelávacie systémy, vzdelávacie služby zabezpečujú učitelia. Cesta k znalostnej ekonomike vedie teda cez učiteľov, oni pripravujú odborníkov, ktorí vytvoria predpoklady pre ekonomický rast Európy.

Aktualizácia učiva

Aktualizácia odborného vzdelávania je maximálne neefektívna. Množstvo zmien v legislatíve prináša zmeny v samotnom obsahu, v dôsledku čoho sú na učiteľov kladené nároky spojené s neustálou aktualizáciou učiva. Nachádzanie a spracúvanie týchto informácií do metodicky vhodnej podoby oberá učiteľov o čas, dokonca ani na jednej škole niekedy neexistuje spolupráca medzi učiteľmi navzájom. Čiže na strane vstupov sú čas a úsilie tisícok jednotlivých učiteľov, pričom výstup je často totožný. Návrhy:

- vytvoriť tím učiteľov a odborníkov z praxe, ktorí by pripravovali zaujímavé aktuálne informácie k preberaným témam,
- zaregistrovali každú aktuálnu zmenu a prostredníctvom elektronickej komunikácie by ju šírili na jednotlivé školy, príp. priamo do mailových schránok jednotlivých záujemcov,

Kreatívni učitelia

Kreatívni učitelia = aktívne vyučovacie metódy = ľahšie zvládnutie predpísaného učiva žiakmi = lepšia pripravenosť pre reálnu prax. Nie každý učiteľ je kreatívny. Návrhy:

- vytvoriť tím pedagógov, ktorí sa snažia o inovácie vo vyučovacom procese (spôsob vyučovania, hodnotenia, využívanie IKT v jednotlivých predmetoch) z pedagógov rovnakých alebo podobných typov škôl,
- zabezpečiť spoluprácu týchto pedagógov s príslušnými centrálnymi inštitúciami (v odborných predmetoch napr. ŠIOV),
- táto skupina by mohla vytvoriť priority a témy ďalšieho vzdelávania učiteľov, vytvárať zdieľané dokumenty,
- pripraviť pre kolegov komplexne metodicky pripravené hodiny, čím sa zvýši hodnota vstupov pre pedagogický proces.
- pôsobiť ako nástroj spätnej väzby pri hodnotení nových učebných osnov, plánov, predmetov, učebníc.

Nové učebnice pre odborné predmety

- zahrnúť do učebníc viac motivačných úloh, riešením ktorých by žiaci sami dospeli k poznatkov, pričom by získavali aj potrebné zručnosti,
- vydávať učebnice na odborné predmety súčasne v tlačenej aj elektronickej podobe,
- ponechať učebnice žiakom (aj za cenu finančného príspevku žiaka),
- s vydaním tlačenej učebnice zriadiť webovú stránku, uzavrieť zmluvu s autorom na sústavnú aktualizáciu obsahu v závislosti od reálnych zmien,
- skrátiť čas od schválenia učebnice po jej vydanie na dva-tri mesiace,
- vydávať alternatívne učebnice pre jednotlivé predmety,
- obmedziť platnosť učebníc na päť rokov,
- zabezpečiť ich hodnotenie viacerými učiteľmi a samotnými žiakmi (spätnú väzbu).

Vzdelávanie učiteľov

Vytvoriť nový systém vzdelávania pedagógov, ktorý bude zameraný na nasledujúce oblasti:

- digitálna gramotnosť každého učiteľa – používať a tvoriť materiály v elektronickej podobe,
- jazykové zručnosti – ovládanie cudzieho jazyka aspoň na pasívnej úrovni, ktoré by umožnili štúdium cudzojazyčných materiálov, sledovanie internetových stránok, aktívna úroveň by umožnila viesť hodiny v cudzom jazyku,
- metodické zručnosti – podpora kreativity, prispôbivosť novým zmeneným podmienkam, využívanie hier,
- školenia v oblasti komunikácie, psychológie.